

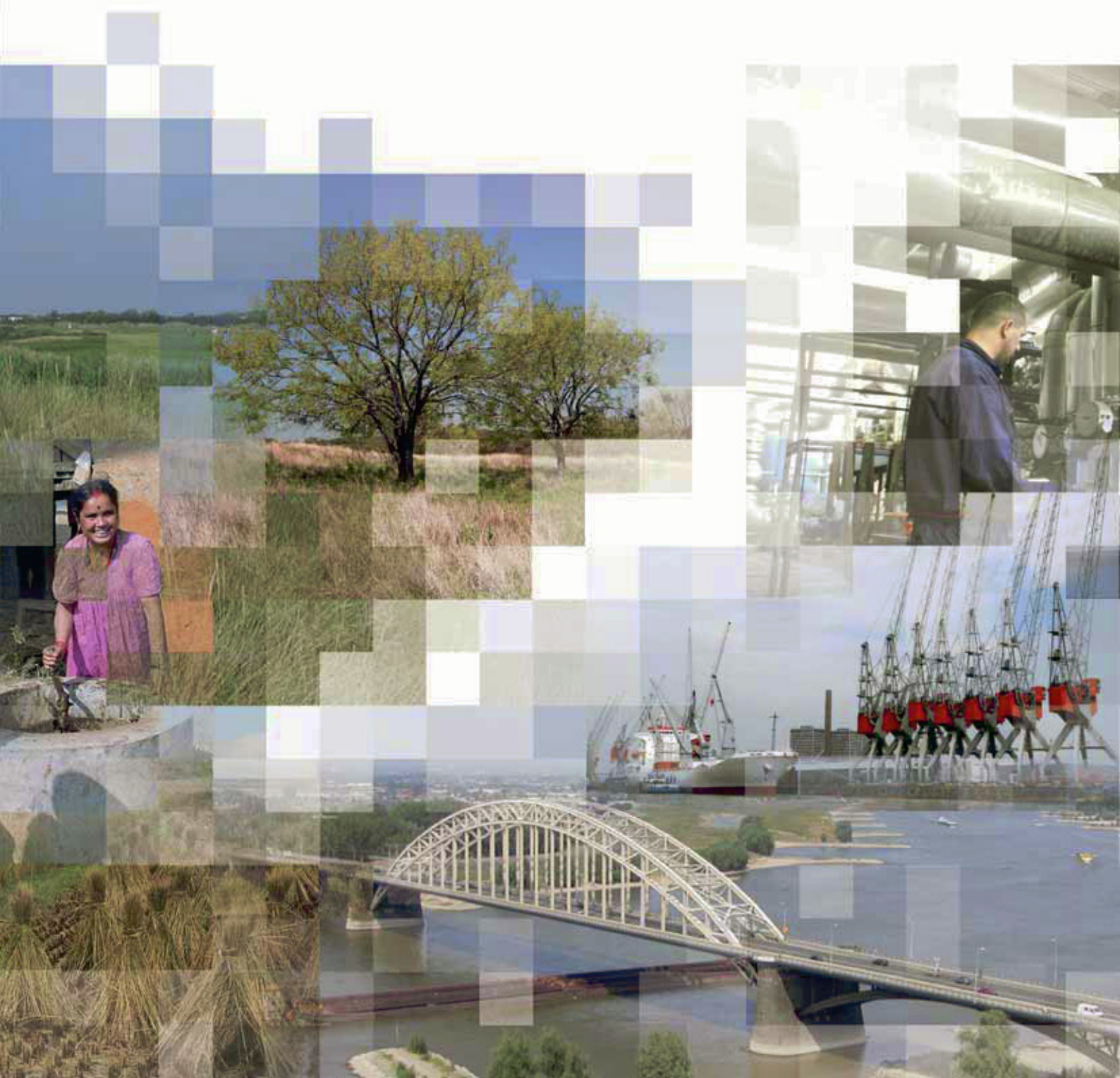

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Structuurvisie Maasplassen

Advies over reikwijdte en detailniveau
van het milieueffectrapport

23 november 2012 / rapportnummer 2714-41

1. Hoofdpunten van het MER

De gemeenten Beesel, Echt-Susteren, Leudal, Maasgouw, Roermond en de provincie Limburg hebben het voornemen om de economische potentie van het Maasplassengebied te versterken, binnen een kader van maatregelen voor hoogwaterbescherming en versterking van natuur en landschap. Hiervoor wordt nauw samengewerkt met naastgelegen gemeenten (in Nederland en België) en met Rijkswaterstaat. De gewenste ontwikkeling wordt vastgelegd in een intergemeentelijke structuurvisie en zo nodig een aanvulling op het Provinciaal Omgevingsplan Limburg. Voor de besluitvorming over de structuurvisie wordt de m.e.r.-procedure doorlopen. De provincie Limburg treedt op als coördinerend bevoegd gezag in deze procedure.

De Commissie voor de m.e.r. (hierna ‘de Commissie’)¹ beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport (MER). Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming het MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- Een navolgbare beschrijving en onderbouwing van de doelstellingen van het voornemen en inzicht in de mate waarin met de voorgenomen activiteiten en alternatieven daarvoor de gestelde doelen worden bereikt.
- Een helder onderscheid tussen de referentiesituatie, ontwikkelingen die behoren tot het voornemen en relevante ontwikkelingen die zich kunnen voordoen buiten de scope van het voornemen.
- Een beschrijving van het proces dat is doorlopen om de onderdelen van het voornemen en mogelijke alternatieven daarvoor vast te stellen.
- Inzicht in de milieueffecten van de voorgenomen activiteiten en alternatieven, met aandacht voor de mogelijke bandbreedte en onzekerheden in de effectbepaling.

Besluitvormers en insprekers lezen in de eerste plaats de samenvatting van het MER. Daarom verdient dit onderdeel bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER.

In de volgende hoofdstukken beschrijft de Commissie in meer detail welke informatie het MER moet bevatten. De Commissie houdt in haar advies rekening met het “startdocument Plan-MER en Intergemeentelijke Structuurvisie Maasplassen” (verder: Startdocument) en het Masterplan Maasplassen.

---

¹ De samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via www.commissiemer.nl onder ‘Advisering’ of door in het zoekvak het projectnummer in te geven.

2. Achtergronden, doelstellingen en besluitvorming

2.1 Aanleiding en voortraject

In het Startdocument is een beknopte beschrijving opgenomen van het voorafgaande planproces. Een interactief proces, waarbij verschillende overheden en belangengroepen betrokken waren, heeft geleid tot de totstandkoming van het Masterplan Maasplassen. Het is de bedoeling dat ontwikkelingen die in het Masterplan zijn beschreven zoveel mogelijk worden overgenomen in de structuurvisie. Uit het Startdocument blijkt dat het MER vooral wordt gebruikt om de milieugevolgen van de ontwikkelingen uit het Masterplan in beeld te brengen en te beoordelen of die milieugevolgen mogelijk leiden tot knelpunten.

De 'scope' van het MER is door de gemaakte keuzes in het voortraject al sterk ingeperkt.² De Commissie begrijpt vanuit de historie van de planontwikkeling de keuze om het MER op deze manier in te zetten, maar adviseert om het MER ook te benutten voor het beter onderbouwen van eerdere keuzes en het zo nodig formuleren van randvoorwaarden voor de verdere planontwikkeling. Daarmee biedt de m.e.r.-procedure – en daarmee de structuurvisie – volgens de Commissie meerwaarde voor het planproces. Ga in het MER nader in op het voortraject. Besteed daarbij aandacht aan de relevante keuzes die in voorgaande fases zijn gemaakt en de criteria die daarbij gehanteerd zijn. Geef aan hoe daarbij het milieubelang is meegewogen. Door de gebruikte criteria te beschrijven en de gemaakte afwegingen daarmee te onderbouwen wordt de inperking van de scope voor een ieder transparant.

Het Masterplan en alternatieven

Het Startdocument geeft aan dat het voornemen zoals beschreven in het Masterplan in het MER beschouwd wordt als het voorkeursalternatief. Andere alternatieven zullen volgens het Startdocument alleen aan de orde komen als uit het effectenonderzoek blijkt dat het voorkeursalternatief negatieve consequenties heeft. Hoewel de totstandkoming van het Masterplan een logisch en belangrijk proces is, bestaat de kans dat hierbij bepaalde belangen in meer of mindere mate buiten beeld zijn geraakt. Bovendien is er een risico dat niet aan alle doelstellingen van het plan en de randvoorwaarden en uitgangspunten die voortkomen uit wet- en regelgeving en beleid (in dezelfde mate) tegemoet kan worden gekomen.

Met het oog hier op adviseert de Commissie om in het MER per planonderdeel (blauwe, groene en rode ontwikkelingen) de bandbreedte voor de invulling daarvan aan te geven. De omvang van de bandbreedte zal variëren afhankelijk van het planvormingsaspect en van het deelgebied. Het beschouwen van de grenzen van de bandbreedte geeft inzicht in de flexibiliteit van het plan: mogelijkheden om te anticiperen op kansen en knelpunten die uit het effectenonderzoek naar voren komen en op toekomstige ontwikkelingen en wijzigingen in randvoorwaarden of uitgangspunten. Waar de Commissie in dit advies spreekt over alternatieven doelt zij op de mogelijke oplossingsrichtingen binnen de aangegeven bandbreedte. Op basis

---

² Uit het startdocument blijkt onder meer dat ten tijde van het "Vlekkenplan Maas en Meer" drie modellen zijn vergeleken, die min of meer beschouwd kunnen worden als de uitersten van mogelijke ontwikkelingsrichtingen. Er is uiteindelijk gekozen voor een combinatie van de verschillende modellen.

van het MER kunnen in de structuurvisie alternatieven worden opgenomen als vervanging van of aanvulling op onderdelen van het Masterplan. Zie verder § 3.2 van dit advies.

2.2 Probleem- en doelstellingen

De doelstelling voor het project Maasplassen is in het Masterplan gedefinieerd als “het optimaal en duurzaam benutten van het economisch potentieel van de Maasplassen en het in balans brengen van de verschillende functies, zodat de Maasplassen als herkenbaar en samenhangend gebied op de kaart worden gezet”. De Commissie concludeert – mede op basis van het locatiebezoek³ – dat de momenteel ervaren onbalans wordt gevoed door de aspecten hoogwaterveiligheid, natuur en landschap. Het benutten van economisch potentieel van het plangebied betreft vooral de functie recreatie/leisure. De functies wonen en werken zijn al opgenomen in verschillende gemeentelijke structuurvisies en hoeven geen deel uit te maken van het voornemen.

Om de bandbreedte en mogelijke alternatieven daarbinnen te kunnen vaststellen en om alternatieven te kunnen vergelijken, is het noodzakelijk om de doelstellingen in het MER zoveel mogelijk toetsbaar te maken, bij voorkeur kwantitatief, en waar relevant de ‘hardheid’ van de doelstellingen aan te geven. Daarbij geeft de Commissie per aspect de volgende aandachtspunten ten aanzien van de doelstellingen mee.

Hoogwaterveiligheid

Geef in het MER concreet aan van welke doelstelling ten aanzien van hoogwaterveiligheid wordt uitgegaan. Daarvoor is het in de ogen van de Commissie noodzakelijk om een vertaling te maken van de Integrale Verkenning Maas II (IVM2) in een concrete doelstelling voor het plangebied. In het Masterplan is een doorvertaling gemaakt naar een taakstelling voor waterstandsverlaging.⁴ Deze taakstelling wordt met de maatregelen uit het Masterplan niet gehaald op de trajecten km 65–67 en km 92–100⁵. Er zijn dus aanvullende of andere maatregelen noodzakelijk. Mogelijk vallen aanvullende maatregelen buiten het kader van het besluit over de structuurvisie, maar voor het vaststellen van de ruimte voor andere ontwikkelingen (zie § 3.2 van dit advies) en de eventuele cumulatie van (milieu)gevolgen is inzicht in de consequenties essentieel.

Landschap en natuur

Het landschap binnen het Maasdal is door de grindwinning en de daarop volgende inrichting sterk veranderd en herstel van de oude hoofdstructuur is niet mogelijk. In feite is er een totaal nieuw landschap ontstaan met daarin nieuwe gebruiksfuncties en een andere ruimtelijke kwaliteit. Een van de doelen van het voornemen is om op het schaalniveau van het Maasdal als geheel de herkenbaarheid van het karakteristieke landschap vergroten. Het Masterplan geeft hiervoor een aanzet, door accentuering van de Maasterrassen met bebossing en de openheid van het Maasdal zelf.

---

³ De Commissie heeft op 23 oktober 2012 een bezoek aan het plangebied gebracht om zich op de hoogte te stellen van de huidige situatie en de voorgenomen ontwikkelingen.

⁴ De Commissie wijst er op dat waterstandsverlaging geen doel op zich is, maar een middel om een veiligheidsdoelstelling te halen.

⁵ Zie Startdocument p. 12

In het Masterplan wordt als natuurdoelstelling genoemd de realisatie van drie robuuste natuurkerngebieden, die tevens zorgen voor fysieke ecologische verbindingen tussen de westelijke en de oostelijke Maasoeveren. Geef in het MER nader invulling aan deze doelstelling, zowel in kwalitatieve (natuurdoeltypen, doelsoorten) als kwantitatieve (aantallen, arealen) zin.

Leg uit waarom de ambitieuze natuur- en landschapsdoelstellingen niet strijdig zijn met het de Verklaring van Roermond⁶, waarin met de agrariërs is afgesproken dat geen of zo min mogelijk landbouwgrond verloren zal gaan.

Recreatie/leisure

Recreatie wordt gezien als de drager van de verdere economische ontwikkeling van het Maasplassengebied. Volgens het Masterplan zijn de ambities voor de recreatiesector groot: er wordt gestreefd naar een gevarieerd aanbod in watergebonden en landgebonden recreatie, waarmee het Maasplassengebied een top-waterrecreatiegebied moet worden. Geef in het MER nader invulling aan deze ambities, zowel in kwalitatieve als in kwantitatieve zin.

2.3 Beleidskader

De 'scope' voor het voornemen en de bandbreedte aan alternatieven wordt, behalve door de doelstellingen, mede bepaald door randvoorwaarden en uitgangspunten die voortkomen uit wet- en regelgeving en beleid. Geef daarom in het MER aan welke wet- en regelgeving en welk beleid relevant is voor het voornemen en bepaal op grond daarvan de randvoorwaarden en uitgangspunten voor (onderdelen van) het voornemen. Ga bij belangrijke onzekerheden ten aanzien van de randvoorwaarden en uitgangspunten uit van mogelijke scenario's. Ga in ieder geval in op:

- Europese regelgeving, waaronder de Hoogwaterrichtlijn, de Vogel- en Habitatrictlijn en de Kaderrichtlijn Water;
- relevante wetgeving, waaronder de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Waterwet;
- relevant beleid, waaronder de Integrale Verkenning Maas 2, het Deltaprogramma Rivieren, de Beleidslijn Grote Rivieren, beleid ten aanzien van Klimaatadaptatie en provinciaal EHS-beleid.

2.4 Te nemen besluit(en)

De m.e.r.-procedure wordt doorlopen voor de vaststelling van een intergemeentelijke structuurvisie. Indien nodig zal tevens het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL) worden herzien.⁷ Voor de realisatie van de verschillende onderdelen van het voornemen zullen nog an-

---

⁶ De VvR is een gezamenlijke verklaring van de provincie Limburg en de Limburgse Land- en Tuinbouwbond (LLTB) die een pakket maatregelen omvat om de betrokkenheid van de landbouw bij het realiseren van de plattelandsdoelen te vergroten.

⁷ Voor de algehele herziening van het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL 2014) wordt momenteel eveneens een m.e.r.-procedure doorlopen.

dere besluiten genomen moeten worden. Het plangebied voor het Masterplan is groter dan het plangebied voor de structuurvisie en betreft ook de Limburgse gemeente Peel en Maas en de Vlaamse gemeenten Kinrooi en Maaseik.⁸ Om de doelstellingen van het Masterplan in haar geheel te realiseren zullen ook besluiten nodig zijn in deze gemeenten.

Geef in het MER inzicht in de reeks aan besluiten die nodig zijn om de doelstellingen te realiseren, de wisselwerking tussen de benodigde besluiten, de betreffende bevoegde gezagen en de globale tijdsplanning.

3. Voorgenomen activiteiten en alternatieven

3.1 Referentie

In het startdocument en het Masterplan zijn – naast noodzakelijke ingrepen voor hoogwaterveiligheid en versterking van natuur en landschap – diverse ontwikkelingen beschreven waarvoor de structuurvisie ruimte zal bieden, vooral op het gebied van recreatie/leisure, bedrijvigheid en woningen. Daarbij is niet in alle gevallen duidelijk welke ontwikkelingen behoren tot de huidige situatie, de autonome ontwikkeling of het voornemen. Een helder onderscheid daartussen is essentieel voor een goede vergelijking van alternatieven. De huidige situatie vormt tevens de referentie voor de beoordeling van effecten op de Natura 2000-gebieden.

Beschrijf in het MER de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied en de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling, als referentie voor de te verwachten milieueffecten. Alleen bestemde/vergunde ontwikkelingen waarvan zeker is dat deze op korte termijn zullen worden ingevuld behoren tot de autonome ontwikkeling. Uit het locatiebezoek leidt de Commissie af dat deze autonome ontwikkeling feitelijk uiterst beperkt is. Weliswaar liggen er diverse (onherroepelijke) bestemmingsplannen voor recreatieontwikkelingen, maar deze plannen zijn voor een belangrijk deel al (meer dan) een decennium oud en niet uitgevoerd. Voortschrijdend inzicht kan leiden tot andere afwegingen voor deze ontwikkelingen en tot aanpassing van (bestemmings)plannen. Zeker als er sprake is van een achterhaalde ontwikkeling, behoren deze ontwikkelingen dus niet zonder meer tot de autonome ontwikkeling.

In gemeentelijke structuurvisies zijn diverse woningbouw- en bedrijventerreinontwikkelingen opgenomen. Deze maken in de ogen van de Commissie geen deel uit van de autonome ontwikkeling of van het voornemen, maar dienen wel in een gevoeligheidsanalyse te worden meegenomen, teneinde de cumulatieve effecten te kunnen beoordelen.

Motiveer waarom ontwikkelingen als autonoom worden gezien en geef aan op welke wijze deze zijn vastgelegd. Maak bij onzekerheden in de autonome ontwikkeling gebruik van een gevoeligheidsanalyse om de (cumulatieve) gevolgen inzichtelijk te maken.

---

⁸ Dit blijkt uit § 2.3. van het Masterplan Maasplassen.

3.2 Ruimte voor ontwikkelingen en alternatieven

Ontwikkelingsruimte

Zoals in § 2.1. aangegeven adviseert de Commissie om het MER te gebruiken om de haalbaarheid van de gewenste ontwikkelingen en de ruimte voor alternatieven zo concreet mogelijk en waar relevant per deelgebied inzichtelijk te maken. Daarvoor zullen volgens de Commissie de volgende stappen doorlopen moeten worden:

1. Vaststellen van harde randvoorwaarden voor het voornemen op grond van wettelijke eisen (waaronder de instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebieden).
2. Vaststellen van de opgave voor het plangebied ten gevolge van de hoogwaterveiligheidsdoelstelling.
3. Beschrijven van autonome ontwikkelingen en mogelijke ontwikkelingen buiten de scope van de structuurvisie, waaronder hoogwatermaatregelen buiten het plangebied en de in § 3.1. genoemde ontwikkelingen die in gemeentelijke structuurvisies zijn opgenomen.
4. Concretiseren van de ambities voor het voornemen ten aanzien van natuur, landschap, recreatie en eventuele andere functies (bv landbouw).
5. Op basis hiervan analyseren van de ruimte voor de gewenste ontwikkelingen in het plangebied, voornamelijk ten aanzien recreatie/leisure.

Toetsing van de gewenste ontwikkelingen aan de ontwikkelingsruimte geeft inzicht in de haalbaarheid ervan en de bandbreedte aan mogelijke alternatieven. Alternatieven geven inzicht in mogelijkheden om knelpunten te voorkomen en kansen te benutten. Indien blijkt dat er onvoldoende ontwikkelingsruimte is ligt het voor de hand om de stappen 4 en 5 nogmaals te doorlopen.

Alternatieven

De Commissie adviseert op basis van bovenstaande methodiek voor relevante onderdelen in het Masterplan de grenzen van de bandbreedte op te zoeken. Ontwikkelingen kunnen zodoende gebundeld worden tot alternatieven, die de “hoeken van het speelveld” vertegenwoordigen. Vooral voor “groene” en “rode” ontwikkelingen geeft het Masterplan nog een ruime bandbreedte aan mogelijkheden, waardoor ook de (milieu)effecten nog sterk kunnen variëren. Motiveer in het MER waarom voor planonderdelen wel of geen alternatief wordt meegenomen. De vergelijking van alternatieven kan leiden tot het definiëren van voorwaarden voor verdere uitwerking of tot een globalere verankering van het onderdeel in de Structuurvisie, met als doel meer opties voor de nadere uitwerking open te houden.

Planonderdelen

Geef per planonderdeel aan in welk stadium van planvorming of ontwikkeling deze zich bevindt en in hoeverre de realisatie hiervan afhankelijk is van initiatieven van derden. De beschrijving moet niet beperkt blijven tot de in het Startdocument en Masterplan onderscheiden ‘sleutelprojecten’. Ook andere onderdelen kunnen (in cumulatie) aanzienlijke milieugevolgen hebben.

In het Masterplan is in de zonering van de deelgebieden al een duidelijke aanzet gegeven voor de invulling van watergebonden en landgebonden recreatie-ontwikkelingen. In de periode waarin het MER wordt opgesteld, komt tevens een nautisch programma beschikbaar. Gebruik dit programma om de ontwikkeling van de recreatie in de deelgebieden nader in te

vullen. Daarbij verdient het aanbeveling onderscheid te maken tussen locatiegebonden (nieuwe) recreatieve voorzieningen (verblijfsrecreatie en dagrecreatieve attracties) en de toename van recreatief gebruik van het gehele Maasplassengebied als gevolg van de nieuwe recreatieve ontwikkelingen.

4. Doelbereik en milieugevolgen

4.1 Algemeen

Bij het beschrijven van het doelbereik en de milieugevolgen kan gebruik worden gemaakt van eerder verricht onderzoek door de uitkomsten ervan in het MER op te nemen of samen te vatten met expliciete verwijzing naar de betreffende rapporten.

Beoordelingscriteria en detailniveau

Paragraaf 2.5 van het startdocument gaat in op de effectbeoordeling. Deze paragraaf geeft nog geen helder inzicht in het beoordelingskader voor de ontwikkelingen. Ontwikkelingen (blauwe, groene en rode) en gevolgen voor het milieu lopen door elkaar en onder het kopje milieuaspecten worden alleen geluid, lucht en externe veiligheid genoemd. In de tabel op p.18 worden ontwikkelingen en milieueffecten wel gescheiden, maar deze tabel geeft nog geen inzicht in deelaspecten of beoordelingscriteria.

De Commissie adviseert in het MER een helder overzicht te geven van (deel)aspecten en criteria voor de beoordeling van alternatieven. Neem naast milieueffecten in het beoordelingskader criteria op die inzicht geven in het doelbereik (zie § 2.2 van dit advies). Motiveer in het MER de keuze voor de beoordelingscriteria en geef aan op basis van welke indicatoren en volgens welke methodiek (kwalitatief, kwantitatief) de effecten worden bepaald en beoordeeld. Het detailniveau van de effectbepaling hangt af van het detailniveau van het plan en van mogelijke (bestuurlijke) risico's. Sommige onderdelen van het plan (bv de hoogwatermaatregelen) zijn al op een hoog detailniveau uitgewerkt, wat een gedetailleerde effectbeoordeling mogelijk maakt. Voor andere aspecten (bv gevolgen voor Natura 2000-gebieden) geldt dat deze sterk bepalend kunnen zijn voor de haalbaarheid van het plan. Om dit risico te kunnen uitsluiten kan een gedetailleerde effectbepaling noodzakelijk zijn.

Geef ook aan wat de onzekerheden zijn in deze bepalingen.⁹ Vertaal dit zo mogelijk in een bandbreedte voor de genoemde gevolgen en geef aan wat dit betekent voor de besluitvorming. Breng milieueffecten - waar relevant- ook cumulatief in beeld.

Plan- en studiegebied

Het MER dient de gevolgen te beschrijven van alle relevante ontwikkelingen met mogelijk aanzienlijke milieueffecten, waarvoor de structuurvisie het kader schetst. Afhankelijk van het aspect/criterium kunnen gevolgen voor het gehele studiegebied of voor een specifiek deel-

---

⁹ Onderscheid daarbij onzekerheden in de kwaliteit van de gegevens (bron, ouderdom, betrouwbaarheid, e.d.) en in de gehanteerde rekenregels/-modellen (afleiding en bandbreedte van kritische parameterwaarden, modelkalibratie, e.d.)

gebied relevant zijn. Maatregelen die in het plangebied worden genomen hebben bijvoorbeeld ook effecten op bovenstroomse en benedenstroomse riviertrajecten. Beschrijf en motiveer per milieuaspect de omvang van het studiegebied. Aangezien ook milieueffecten in België en Duitsland (via beken, zijriviertjes en/of grondwater) aan de orde kunnen zijn adviseert de Commissie om in het MER een apart hoofdstuk te wijden aan grensoverschrijdende milieueffecten. Door verschillen in (de interpretatie van) Nederlandse, Vlaamse en Duitse wettelijke kaders en beleidskaders kunnen effecten in beide buurlanden verschillend beoordeeld worden en verschillende consequenties hebben.

4.2 Water en bodem

Hoogwaterveiligheid

Volgens het Startdocument zijn de voorgenomen hoogwatermaatregelen met behulp van hydraulische modellen doorgerekend op hun effecten op de waterstand van de Maas. Geef in het MER aan in hoeverre met het voornemen en de alternatieven aan de doelstellingen voor hoogwaterveiligheid wordt voldaan. Houd daarbij nadrukkelijk rekening met eventuele veranderingen in bodemligging (zie hieronder bij “rivierkunde en morfologie”) en vegetatieweerstand, die van sterke invloed kunnen zijn op de afvoer en waterstand. De hoogwaterberekeningen zijn uitgevoerd op basis van de huidige riviergeometrie, rekening houdend met enkele maatregelen rond obstakels.

Als blijkt dat deze doelstellingen (lokaal) niet worden gehaald, beschrijf dan (op hoofdlijnen) de extra maatregelen die nodig zijn om wel aan de doelstellingen te voldoen en neem deze maatregelen mee in de effectbeoordeling. Dit omdat deze op hun beurt van invloed kunnen zijn op het behalen van de natuur- en landschapsdoelstellingen. Dit geldt ook voor beheersmaatregelen die bijvoorbeeld nodig kunnen zijn om vegetatieweerstand te voorkomen.

Geef in het MER ook een beschouwing over de onderlinge wisselwerking met bovenstroomse en benedenstroomse riviertrajecten.

Rivierkunde/morfologie

Breng in beeld wat de invloed van het voornemen en de alternatieven is op het sedimentatie- en erosieproces in de Maas. Geef ook aan of er effecten zijn – en zo ja, welke – op meer normale afvoerstandigheden, met name als de rivier niet gestuwd is. Mogelijk vindt er bijvoorbeeld insnijding plaats, of komt de rivierbodem juist omhoog. Dit heeft te maken met de effecten van klimaatverandering op de afvoer en het aanbod van sediment van bovenstrooms, maar ook met eventuele morfologische effecten van maatregelen benedenstrooms.

Geef ook een beschouwing over mogelijke effecten op de zijrivieren en –beken, zoals mogelijke insnijding of opstuwing en de gevolgen daarvan voor de grondwaterstand, funderingen, oeververdedigingen, etcetera. Deze gevolgen kunnen aanleiding geven voor mitigerende maatregelen.

Waterkwaliteit en –kwantiteit

Geef in het MER een beschouwing ten aanzien van de risico's van het voornemen voor de (ecologische) waterkwaliteit en de eventuele maatregelen die nodig zijn om een goede (eco-

logische) waterkwaliteit te waarborgen. Breng tevens in beeld in hoeverre en waar als gevolg van de hoogwateringrepen mogelijk veranderingen in het grondwaterregime gaan optreden. Geef aan welke invloed het voornemen en alternatieven hebben op de KRW-beoordeling van de Maas.

Bodemopbouw en bodemkwaliteit

Als vergravingen onderdeel uitmaken van het voornemen zal dit van invloed zijn op de bodemopbouw, bodemkwaliteit en grondwaterhuishouding. Indien dit het geval is, geef dan in het MER een beschrijving van de huidige bodemopbouw en de specifieke kenmerken van het plangebied (bv. breuken, slecht doorlatende lagen). Geef op basis daarvan een beschouwing over de mogelijke gevolgen van het voornemen en eventuele maatregelen die nodig zijn om negatieve effecten op bodem en/of grondwater te voorkomen.

Geef ook aan of er sprake is van verwijdering en/of berging van vervuilde grond. Beschrijf indien nodig de gevolgen daarvan voor de bodem- en waterkwaliteit en de maatregelen om negatieve gevolgen te voorkomen of te beperken.

4.3 Natuur

4.3.1 Algemeen

Geef in het MER aan welke kenmerkende habitats en soorten aanwezig zijn in het studiegebied. Beschrijf de autonome ontwikkeling van de natuur in het gebied. Ga daarna in op de ingreep-effectrelatie tussen de voorgenomen activiteit en de in het studiegebied aanwezige natuurwaarden.

Geef vervolgens een beschouwing van de bijdrage die het voornemen en alternatieven leveren aan de natuurdoelstellingen van het voornemen, in kwalitatieve en kwantitatieve zin.

Geef aan voor welke dieren en planten aanzienlijke gevolgen te verwachten zijn, wat de aard van de gevolgen is en wat deze gevolgen voor de populaties betekenen. De Commissie verwacht dat vooral vernietiging (door maatregelen die ten koste gaan van huidige biotopen), verdroging (door ingrepen in de waterhuishouding) en verstoring (door toename van recreatie en ander nieuwe functies) relevant zullen zijn. Beschrijf indien nodig mitigerende en/of compenserende maatregelen die aantasting kunnen beperken of voorkomen.

4.3.2 Gebiedsbescherming¹⁰

Beschrijf de mogelijke invloed van het voornemen op beschermde natuurgebieden, zoals Natura 2000-gebieden en de Ecologische hoofdstructuur (EHS).¹¹ Maak onderscheid tussen

---

¹⁰ Op de website <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/biodiversiteit/leefgebieden-beschermen> is uitgebreide informatie te vinden over de specifieke gebiedsbescherming.

de verschillende gebieden en geef hiervan de status aan. Ook als het voornemen niet in of direct naast een beschermd gebied ligt, kan het gevolgen hebben voor een beschermd gebied (externe werking). Geef per gebied de begrenzingslijnen van het gebied aan op kaart, inclusief een duidelijk beeld van de ligging van het plangebied ten opzichte van de beschermde gebieden.

Natura 2000-gebieden

Geef voor de Natura 2000-gebieden Grensmaas, Leudal, Roerdal, Swalmdal en Vijverboek (België):

- de instandhoudingsdoelstellingen¹² voor de verschillende soorten en habitats en of sprake is van een behoud- of verbeterdoelstelling;
- de actuele en verwachte oppervlakte en kwaliteit¹³ van habitattypen en leefgebieden voor soorten;
- de actuele en verwachte populatieomvang van soorten aan de hand van meerjarige trends.

In het Startdocument is aangegeven dat een Passende beoordeling wordt opgesteld, omdat het voornemen significante gevolgen kan hebben voor Natura 2000-gebieden. Neem de Passende beoordeling herkenbaar op in het MER.

Onderzoek in de Passende beoordeling of de zekerheid kan worden verkregen dat het project de natuurlijke kenmerken van het gebied niet aantast, uitgaande van de instandhoudingsdoelstellingen van dat gebied. Uit de wetgeving volgt dat een project of plan alleen doorgang kan vinden als de zekerheid wordt verkregen dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast, of als de zogenaamde ADC-toets¹⁴ met succes wordt doorlopen.

Ecologische hoofdstructuur en overige natuur

Beschrijf voor de EHS-gebieden in en rond het plangebied de daarvoor geldende 'wezenlijke kenmerken en waarden'. Onderzoek welke negatieve, maar zeker ook positieve gevolgen het voornemen voor deze actuele en potentiële kenmerken en waarden heeft. Voor de EHS geldt volgens de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte een 'nee-tenzij' regime. Geef aan hoe het 'nee-tenzij' regime provinciaal is uitgewerkt en of het voornemen hierin past.¹⁵ Geef aan of er ook buiten de EHS sprake is van aantasting of ontwikkeling van nieuwe natuurelementen.

---

¹¹ Let op: naast Natura 2000- en EHS-gebieden zijn er andere beschermde gebieden, zoals beschermde natuurmonumenten (art. 10 Natuurbeschermingswet 1998) en beschermde leefomgevingen (art. 19 Flora- en faunawet). Elk gebied kent zijn eigen beschermingsregime.

¹² Op dit moment lopen procedures om Natura 2000-gebieden (opnieuw) aan te wijzen. Hiervoor worden eerst ontwerp-aanwijzingsbesluiten genomen en vervolgens definitieve aanwijzingsbesluiten. In het MER kan uitgegaan worden van de concept-instandhoudingsdoelstellingen uit de ontwerp-aanwijzingsbesluiten. In de (concept)beheerplannen worden deze per gebied uitgewerkt in omvang, ruimte en tijd.

¹³ Zie voor een kenschets, definitie en kwaliteitseisen van habitattypen en de ecologische vereisten van soorten de profielendocumenten van EL&I: <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=profielen>.

¹⁴ Dit houdt op grond van art. 19g en 19h van de Natuurbeschermingswet 1998 respectievelijk in:

- A: zijn er Alternatieve oplossingen voor een project of handeling? inclusief locatiealternatieven.
- D: zijn er Dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?
- C: welke Compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft?

¹⁵ Per provincie is een toetsingskader en compensatieregeling EHS vastgesteld, dat in principe past binnen de nationale Nota Ruimte en de Spelregels EHS.

4.3.3 Soortenbescherming

Beschrijf welke door de Flora- en faunawet beschermde soorten te verwachten zijn in het plangebied, waar zij voorkomen en welk beschermingsregime voor de betreffende soort geldt.¹⁶ Ga in op de mogelijke risico's van het voornemen voor deze beschermde soorten¹⁷ en bepaal of verbodsbepalingen overtreden kunnen worden, zoals het verbod op het verstoren van een vaste rust- of verblijfplaats. Geef indien verbodsbepalingen¹⁸ overtreden kunnen worden aan welke invloed dit heeft op de staat van instandhouding van de betreffende soort.

4.4 Landschap en cultuurhistorie

Landschap

Breng de bestaande situatie voor het landschap in het plangebied in kaart en waardeer karakteristieke landschapselementen en -structuren (beeld dragers, zichtlijnen, openheid) op kenmerkendheid, gaafheid en zeldzaamheid. Ga ook in op de geomorfologie en aardkundige waarden in het plangebied.

Geef vervolgens inzicht in de (positieve en negatieve) effecten van het voornemen op de genoemde elementen en structuren. Kaartbeelden en visualisaties zijn daarbij onmisbaar voor een goede informatieoverdracht. Besteed met name aandacht aan het landschappelijk casco (doelbereik) en de gevolgen van de bebossing/beplanting van de Maasterrassen voor bestaande functies en aan maatregelen om de gewenste openheid in het Maasdal te realiseren. Ga in op mogelijkheden om positieve effecten te optimaliseren en negatieve effecten te voorkomen of te mitigeren.

Cultuurhistorie

Geef in het MER een overzicht (inclusief weergave daarvan op kaart) van bekende en verwachte cultuurhistorische waarden in het plangebied. Besteed hierbij aandacht aan de volgende facetten:

- archeologie;
- gebouwd erfgoed (monumenten, beschermde stads- en dorpsgezichten);
- historische geografie.

Beschrijf de beleefde kwaliteit, de fysieke kwaliteit en de inhoudelijke kwaliteit van aanwezige waarden. Hierbij kan eventueel gebruik gemaakt worden van de waarderingscriteria uit de 'Handreiking cultuurhistorie in m.e.r. en MKBA'¹⁹. Beschrijf de effecten van het voornemen op

---

¹⁶ Op grond van de Flora- en faunawet en de daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen bestaan er vier verschillende beschermingsregimes. Welk regime van toepassing is, is afhankelijk van de groep waartoe de soort behoort. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende categorieën: tabel 1 (algemene soorten), tabel 2 (overige soorten), tabel 3 (Bijlage IV Habitatrichtlijn- / bijlage 1 AMvB-soorten) en vogels.

¹⁷ Bij de inventarisatie van de beschermde soorten kan onder andere gebruik worden gemaakt van gegevens van het Natuurloket: www.natuurloket.nl en protocollen van de Gegevensautoriteit Natuur: www.gegevensautoriteitnatuur.nl.

¹⁸ De verbodsbepalingen zijn opgenomen in art. 8 (planten) en 9 - 12 (dieren) van de Flora- en faunawet.

¹⁹ Handreiking opgesteld door Witteveen+Bos in opdracht van de rijksdienst voor het Cultureel erfgoed. Van deze handreiking uit 2007 is ook een samenvatting uit 2009 beschikbaar.

deze kwaliteiten. Beschrijf ook in welke mate effecten op cultuurhistorische waarden verzacht kunnen worden.

4.5 Klimaat

De Commissie adviseert om in het MER expliciet in te gaan op de gevolgen van de te maken keuzes in de structuurvisie voor de 'klimaatbestendigheid'. Ga daarbij in op:

- afgeleide effecten van klimaatverandering: meer neerslag, langduriger droogte, hogere temperaturen en de effecten in dit specifieke gebied;
- adaptatie-maatregelen: geef aan hoe de voorliggende plannen kunnen bijdragen aan klimaatadaptatie;
- klimaatbuffer-effecten: geef aan hoe de voorliggende plannen kunnen bijdragen aan de mitigatie van klimaatveranderingseffecten.²⁰

Ga bij de beschrijving van de gevolgen uit van de range aan mogelijke effecten van klimaatverandering, vastgesteld op basis van de vier klimaatscenario's van het KNMI en het worst-case-scenario van het MNP. Op basis daarvan kan de 'robuustheid' van het voornemen en alternatieven voor klimaatverandering worden vastgesteld. De Commissie adviseert om de robuustheid van de voorgenomen activiteiten en alternatieven als beoordelingscriterium te hanteren.

4.6 Recreatie

Toets in het MER in hoeverre het voornemen en alternatieven mogelijkheden bieden om aan de doelstellingen voor recreatie te voldoen (zie § 2.2 van dit advies).

4.7 Woon- en leefmilieu

Beschrijf de effecten van de voorgenomen ontwikkelingen en alternatieven op de aspecten luchtkwaliteit, geluid en externe veiligheid. Geef aan of nieuwe knelpunten te verwachten zijn en of bestaande knelpunten worden opgelost. Indien uit de effectbeoordeling knelpunten naar voren komen dient in het MER te worden beschreven welke maatregelen beschikbaar zijn om negatieve effecten te voorkomen of te beperken.

5. Overige aspecten

Voor de onderdelen 'vergelijking van alternatieven' en 'leemten in milieuinformatie' heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

---

²⁰ Zie ook de lopende pilot-projecten van de Coalitie Natuurlijke Klimaatbuffers.

Onzekerheden²¹ en evaluatieprogramma

Houd bij de vergelijking van de alternatieven en bij de toetsing van de alternatieven aan (project-) doelen en wettelijke grenswaarden expliciet rekening met de onzekerheden in effectbepalingen.²² Geef daarvoor in het MER inzicht in:

- de waarschijnlijkheid dat effecten optreden, d.w.z. het realiteitsgehalte van de verschillende effectscenario's (best-case en worst-case);
- het belang van de onzekerheden in effectbepalingen voor de significantie van verschillen tussen alternatieven, en daarmee voor de vergelijking van alternatieven;
- op welke wijze en wanneer na realisering van het initiatief de daadwerkelijke effecten geëvalueerd worden en welke maatregelen 'achter de hand' beschikbaar zijn als (project)doelen en grenswaarden in de praktijk niet gehaald worden.

Vorm en presentatie

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. Presenteer de vergelijking bij voorkeur met behulp van tabellen, figuren en kaarten.

Zorg ervoor dat:

- het MER zo beknopt mogelijk is, onder andere door achtergrondgegevens niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst zijn opgenomen;
- recent, goed leesbaar kaart- en beeldmateriaal is gebruikt, met duidelijke legenda.

Samenvatting van het MER

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de voorgenomen activiteit en de alternatieven daarvoor;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit en de alternatieven, de onzekerheden en leemten in kennis die daarbij aan de orde zijn;
- de vergelijking van de alternatieven;
- de argumenten voor de selectie van het voorkeursalternatief.

---

²¹ Een factsheet op de website van de Commissie bevat meer informatie over het omgaan met onzekerheden in MER. (http://docs1.eia.nl/mer/diversen/factsheet_19_omgaan_met_onzekerheden_in_mer_webversie.pdf)

²² Effectbepalingen voor de toekomst zijn inherent onzeker. Het zijn veelal de best mogelijke benaderingen op basis van in de praktijk ontwikkelde en getoetste modellen. De onzekerheden in de uitkomsten van modellen moeten wel worden onderkend. Schijnzekerheden leveren immers ondoelmatige keuzes en maatregelen op. Effecten kunnen in werkelijkheid meevallen, dan zijn te veel maatregelen getroffen. Effecten kunnen tegenvallen, dan zijn te weinig maatregelen genomen.

BIJLAGE 1: Projectgegevens reikwijdte en detailniveau MER

Initiatiefnemer: Gemeenten Beesel, Echt-Susteren, Leudal, Maasgouw en Roermond en provincie Limburg

Bevoegd gezag: Gemeenteraden van Beesel, Echt-Susteren, Leudal, Maasgouw en Roermond en Provinciale Staten van de provincie Limburg

Besluit: Vaststellen van een intergemeentelijke structuurvisie

Categorie Besluit m.e.r.:

plan-m.e.r. vanwege (mogelijke) kaderstelling voor categorie C/D3, C16.1, D9, D10, D11.2, D11.3, D29.2

plan-m.e.r. vanwege passende beoordeling

Activiteit: De structuurvisie biedt een kader voor maatregelen in en langs de Maas ten behoeve van hoogwaterbescherming en versterking van natuur en landschap. Daarnaast biedt de structuurvisie ruimte aan economische ontwikkelingen, voornamelijk op het gebied van recreatie/leisure.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in o.a. De Trompetter van 25 september 2012 en Het belang van Limburg van 26 september 2012

ter inzage legging van de informatie over het voornemen: 19 september 2012 tot en met 30 oktober 2012

adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 27 september 2012

advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 23 november 2012

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

dhr. drs. S.R.J. Jansen

dhr. drs. P.J. Jongejans (secretaris)

dhr. drs. R.J. van Kerkhoff

dhr. ir. K.A.A. van der Spek

dhr. dr. D.K.J. Tommel (voorzitter)

dhr. prof.dr.ir. H.J. de Vriend

Werkwijze Commissie bij advies reikwijdte en detailniveau:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie heeft de hierna genoemde informatie van het bevoegde gezag ontvangen. Deze informatie vormt het uitgangspunt van haar advies. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de Commissie een locatiebezoek afgelegd.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies:

- Startdocument Plan-MER en Intergemeentelijke Structuurvisie Maasplassen (concept), 25 september 2012.
- Masterplan Maasplassen, bureau Heusschen Copier i.o.v. Gebiedsontwikkeling Midden-Limburg, 22 juni 2011.

De Commissie heeft geen zienswijzen of adviezen via bevoegd gezag ontvangen.

Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport Structuurvisie Maasplassen

ISBN: 978-90-421-3631-1

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

W www.commissiemer.nl

